

Farklı Branş Öğretmenlerinin Sportif Faaliyetlere Katılan Öğrencilere Bakış Açılarını Anlamak

Bekir Barış CİHAN [Sorumlu Yazar]

Yozgat Bozok Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, bekirbaris_cihan@hotmail.com

Tansu KURTULDU

Yozgat Bozok Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, tansu33@hotmail.com

Mehmet İNAN

Yozgat Bozok Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, mehmet.inannn@gmail.com

Levent VAR

Ahi Evran Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, levent.var@ahievran.edu.tr

Makale Geliş Tarihi: 31.12.2024

Makale Kabul Tarihi: 26.06.2025

Makale Yayın Tarihi: 30.06.2025

ÖZET

Amaç: Öğrenme yalnızca okulda gerçekleştirilen faaliyetlerle değil sosyal yaşamdan edinilen deneyimlerle de gerçekleşmektedir. Eğitim kurumlarının öncelikli görevi öğrenci için uygun öğrenme ortamı sağlamaktır. Etkili öğrenme-öğretme sürecinde öğrenci yetenekleri ve özelliklerini ilerletmek ve kalıcı öğrenme ortamı oluşturmaktır. Öğrenme ortamları kalıcı ve amaçlı eğitimin oluşması için anlık bir faaliyet değil süreç içerisinde gerçekleşen sosyal yaşamı etkileyip bireye özgü davranışların ortaya çıkmasına katkı sağlayan faaliyetlerdir. Öğrencilerin fiziksel aktiviteye yönlendirilmesi sırasında yaşanan zorlukların ve engellerin sebeplerinin araştırılması amacıyla, çalışmanın katılımcılarını, eğitim kurumlarında görev yapan 15 farklı branşta öğretmen oluşturmuştur. **Materyal & Metot:** Araştırma verileri, nitel veri toplama araçlarından yarı yapılandırılmış görüşme ile elde edilmiştir. Katılımcılarla yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen veriler, içerik analiziyle incelenmiştir. **Bulgular:** Verilerin analizi sonunda literatür göz önünde bulundurularak uzaktan eğitim farkındalığı oluşturan yedi tema belirlenmiştir. Bu temalar (1) Akademik başarı, (2) Akademik başarıya etkisi, (3) Sportif yetenek desteği, (4) Sportif faaliyet gerekliliği, (5) Başarı, (6) Katkı ve (7) Olumlu bağlılık şeklindedir. **Sonuç:** Okul hayatının öğrenciler için önemli olan görev ve sorumluluklarının bilincinde olan bireylerin yetiştirilmesi için çaba sarf edilmelidir. Bu konuda Milli Eğitim Bakanlığının gerekli çalışmaları başlatması ve çocukların hem eğitim hem de yeteneklerinin geliştirileceği projelere yer verilip desteklenmesinin bireye katkı sağlayacağı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Öğretmen, Fenomenoloji.

Understanding Different Branch Teachers' Perspectives on Students Participating in Sports Activities

ABSTRACT

Purpose: Learning takes place not only through activities carried out at school, but also through experiences gained from social life. The primary duty of educational institutions is to provide a suitable learning environment for the student. It is to improve student abilities and characteristics in the effective learning-teaching process and to create a permanent learning environment. Learning environments are not an instant activity for the formation of permanent and purposeful education, but activities that affect the social life that takes place in the process and contribute to the emergence of individual behaviors. In order to investigate the reasons for the difficulties and obstacles experienced while directing students to physical activity, the participants of the study were teachers from 15 different branches working in educational institutions. **Material & Method:** Research data were obtained by semi-structured interview, one of the qualitative data collection tools. The data obtained as a result of the interviews with the participants were analyzed by content analysis. **Findings:** At the end of the analysis of the data, seven themes that create awareness of distance education were determined by considering the literature. These themes are (1) Academic success, (2) Effect on academic success, (3) Sportive talent support, (4) Sporting activity requirement, (5) Success, (6) Contribution, and (7) Positive commitment. **Result:** School life is important for students. Efforts should be made to raise individuals who are aware of their duties and responsibilities. It can be said that the Ministry of National Education initiates the necessary studies in this regard and it can be said that it will contribute to the individual by including and supporting projects that will improve both education and skills of children.

Keywords: Education, Teacher, Phenomenology.

GİRİŞ

Başarı Türk Dil Kurumu'na göre; "Kişinin yetenek ve yetiştirmeye bağlı olarak gösterdiği ansal ya da eylemsel etkinliklerinin olumlu ürünü, bir işi istenilen biçimde bitirmek, elde etmek, istediğini bulmak." olarak tanımlamaktadır (İncirci, 2021). Akademik başarı, belirli hedefleri istenilen zaman ve yöntemle yönlendirme yapılarak gerçekleştirmesi ve hedefine ulaşmasında eğitim sisteminin etkisiyle sonuca ulaşmasıdır. İstenilen hedefe ulaşması sonucunda başarılı olması ve hedef davranışlarının kazanılması ile ilgilidir. Başarı bilişsel kazanımların yanı sıra karakter özellikleri, tutumlar, bakış açıları ve yeterlilikleri gibi birçok özelliklerle ilişki içerisindedir. Öğrenci başarısı değerlendirilirken sadece akademik başarı değil bireyin istekleri gibi birçok özelliklerini dikkate alınması gerekmektedir. Yalnızca akademik başarıyı değerlendirmek için tek bir kıstas olması öğrenci başarısını etkisiz kılmaktadır (Uyulgan ve Akkuzu) 2017.

Öğrenme yalnızca okulda gerçekleştirilen faaliyetlerle değil sosyal yaşamdan edinilen deneyimlerle de gerçekleşmektedir. Anne karnında başlayan öğrenme ömür boyu devam eden bir süreçtir. Yaşanılan bu öğrenme sürecinde birey okul içi ve okul dışı deneyimleriyle kalıcı hale getirilmektedir. Bu öğrenme süreci gönüllülük ön plandadır. Çok yönlü düşünme, öz denetim uygulama gibi süreçlerle sosyal yaşantıya dönüştürmektedir (İncirci, 2021).

Öğrenci-öğretmen ilişkileri, akademik başarıyı ve öğrenci davranışlarını yönlendirmektedir. Öğrencilerden istenilen davranışları sergilemesinde öğretmenin kişisel özellikleri ve öğrenci ilişkileri önemli rol oynamaktadır. Günümüz eğitimcilerinin kişilerin yaşam kalitesini iyileştirmesinde, toplumu ileriye taşıyacak adımlar atmasını sağlayacak kültürel değerleri ve ülkenin kalkınmasını sağlayacak görev ve sorumluluk bilincinde olan bireylerin yetişmesinde yol göstermesi önemli sorumlulukları olmalıdır (Erdoğan, 2006).

Eğitim kurumlarının öncelikli görevi öğrenci için uygun öğrenme ortamı sağlamaktır. Etkili öğrenme-öğretme sürecinde öğrenci yetenekleri ve özelliklerini iletirmek ve kalıcı öğrenme ortamı oluşturmaktır. Okuldaki akademik başarıyı ölçme aracı sıklıkla eğitsel başarıyı ölçmek için kullanılmaktadır. Yüksek akademik başarının önemli kriteri motivasyondur. Öğrenme-öğretme sürecindeki bilisel, duyuşsal ve psikomotor alanlarda aktif katılımın sağlanmasında motivasyon önemli rol oynar (Sıcak ve Başören, 2015). Olumlu öz yeterlik inancı bireyi isteklendirir, görev ve sorumluluklar bireyi harekete geçmesi için güdüler fakat olumsuz öz yeterlik kişinin yönlendirilmesi sonucu bu görevlere karşı sorumluluk almadan bırakmasına sebep olur (Ay, Arslan, Adıgüzel ve Kübra, 2019).

Geleneksel yöntemle oluşturulan eğitim modelleri tek tip öğrenci yetiştirme modeliyle yapılandırılmıştır. Öğrenme-öğretme ortamında katı kurallar hâkimdir ve ölçütler herkes için aynıdır. Belirlenen bu yöntemin adaletli olduğu düşünülmekte ve herkes eşit koşullar sunulmaktadır. Sayısal derslerde başarılı olan bireyler güçlü zekâyâ sahip olduğu düşünülen imtiyazlı gruplardır (İşmar ve Şehitoğlu, 2021). Öğrenme ortamları kalıcı ve amaçlı eğitimin oluşması için anlık bir faaliyet değil süreç içerisinde gerçekleşen sosyal yaşamı etkileyip bireye özgü davranışların ortaya çıkmasına katkı sağlayan faaliyetlerdir (Karaburçak, Turhan ve Akalan, 2021).

Fakat farklı bilişsel duyuşsal ya psikomotor beceri ve yetenekleri olan öğrenciler için okul zor koşullardan oluşmaktadır. Başarı için önemli ölçüt yapılan bu sınavlardan yüksek not önemli bir kıstastır ve yaratıcılık ve yeteneklerin önüne geçmektedir. ‘Eğitim, tutucu, kalıplaşmış; bağımsız düşünen, yaratıcı ve özgür olmaktan çok eğitimi tamamlamış bireyler yetiştirmektedir’. Fakat her çocuk için yeteneklerini geliştirebilen yaratıcı ortamı destekleyen ve zekâ gruplarına önem veren bilimin öncülüğünde motivasyonu yüksek bireyler olmasını destekleyen ortam oluşturmaktır (İşmar ve Şehitoğlu, 2021).

Okulla bütünleşmede öğrencilerin yetenekleri göz önünde bulundurulmalı ve ders dışı faaliyetlere katılmaları yönlendirilmelidir. Dünya Sağlık Örgütü; fiziksel aktiviteler, okul, aile ve toplum destekli projeler, oyunlar, egzersizler, beden eğitimi ve rekreasyon etkinliklerine katılımın genç bireyler ve çocuklar için önemini vurgulamıştır. Yapılan araştırmalarda çeşitli fiziksel aktiviteler çocuklarda akademik başarıyı etkilemektedir. Ayrıca yapılan sportif aktivitelerin çocuk için okula karşı olumlu bağlılık gösterdiği gözlemlenmiştir. Bağımlılık önlenmesi için çocuk ve genç bireylerin sportif faaliyetlere yönlendirilmelidir (Karaburçak, Turhan, ve Akalan, 2021). Merak etme, becerikli olma, keşif duygusu yüksek bireylerin hareketli olma araştırma içerisinde olma sağlıklı ve olumlu çocuk özellikleri olarak düşünülebilir. Aileler ve eğitimcilerin bu merakı ve keşif duygusunu desteklemeli fiziksel gelişimin, zihin gelişimlerine destek olduğunu bilincinde olmalıdırlar. Ayrıca fiziksel aktivitelerin bireylerin entelektüel gelişimlerini de etkilemektedir. Diğer yandan jimnastik yapan bireyin geriye taklayı öğrenmesi ve uygulaması çıkarma işleminde zorlanmadığı görmüşlerdir (Orhan, 2019). Sportif faaliyetlere katılan bireylerin psikomotor becerileri gelişmesine katkı sağlaması. Yerli yabancı araştırmacıların sportif faaliyetlerin akademik başarıya katkısının olduğuyla ilgili çalışmalarda bulunması ve pozitif katkı sağladığı görüşleri bulunmaktadır (Mücevher, Demirgil ve Erdem, 2016). Öğrencilerin fiziksel aktiviteye yönlendirilmesi sırasında yaşanan zorlukların ve engellerin sebeplerinin araştırılması ve bu

sorunlara çözüm önerisi getirilerek bireylerin sportif faaliyetleri yönlendirilmesi sağlanmalıdır. Bu yönlendirmelerin çocukların zararlı ve bağımlılık yapacağı düşünülen alanlardan uzaklaştırılarak güvenli, sağlıklı ve iletişim becerileri yüksek, özgüvenli sportmen bireyler yetiştirilmelidir (Adak ve Yüksel, 2021). Bu bağlamda araştırmanın amacı ortaöğretim kurumlarında çalışan farklı branş öğretmenleri tarafından akademik baskı altında kaldığı düşünülen öğrencilerin spora yönelimlerinin engellenmesi hakkında branş öğretmenlerinin bu konudaki görüşleri araştırmak istenmektedir.

MATERYAL ve METOT

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve verilerin analizi yer almaktadır.

Araştırma Modeli

Araştırma sorularına cevap bulabilmek için nitel araştırma yöntemlerinden görüşme yöntemi yapılmaya karar verilmiştir. Nitel araştırma bir olguyu ilgili bireylerin bakış açılarından görebilmeye ve bu bakış açılarını oluşturan sosyal yapıyı ve süreçleri ortaya koymaya olanak verdiğinden tercih edilmiştir.

Araştırma Grubu

Mevcut araştırmanın çalışma grubunu; 2022-2023 eğitim-öğretim yılında, Yozgat ilinde görev yapan 15 öğretmen oluşturmuştur. Araştırmada katılımcıların belirlenmesinde kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

Verilerin Toplanması ve Kullanılan Araçlar

Araştırmada beden eğitimi öğretmenliği dışında farklı branşta öğretmenlik yapan bireylerin sportif faaliyetlere katılan öğrencilere ile ilgili görüşlerinin incelenmesi için yarı-yapılandırılmış görüşme formundan yararlanılmıştır. Görüşme formu araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Form hakkında nitel araştırma konusunda uzman beş akademisyen görüşü alınmıştır. Yarı-yapılandırılmış görüşmelerde araştırmacı katılımcılara önceden araştırmanın amaçlarına uygun olarak hazırladığı soruları yöneltmektedir. Görüşme formu 7 sorudan oluşmaktadır. Araştırmanın verileri, 15 öğretmen ile yüz yüze görüşme yöntemiyle toplanmıştır. Görüşmeler 11.11.2022-15.12.2022 tarihleri arasında yapılmıştır. Görüşme öncesinde katılımcı öğrencilere araştırma ve yapılacak görüşme hakkında ön bilgi verilmiştir.

Verilerin toplanması kapsamında görüşme sürecinde araştırmacılar katılımcılara soruları yöneltmiştir. Soruların içten ve samimi olarak cevaplanması sağlanmaya çalışılmıştır.

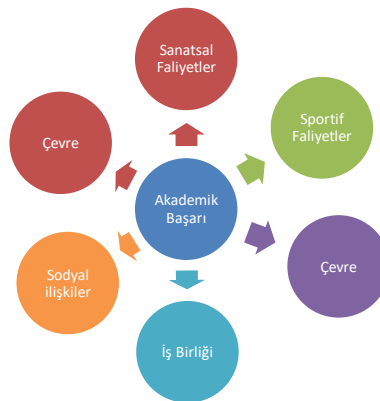
Verilerin Analizi

Katılımcılarla gerçekleştirilen görüşmelerden elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizi sürecinde; (i) verilerin kodlanması, (ii) temaların oluşturulması, (iii) temaların düzenlenmesi (iv) bulguların yorumlanması aşamaları izlenmiştir (Corbin ve Strauss, 2007). Araştırmada katılımcıların görüşmelerde verdikleri yanıtlar araştırmanın amacı ve hipotezleri dikkate alınarak kodlanmıştır. Temalar bu hipotezler doğrultusunda oluşturulmuştur. Kodlama işleminden sonra elde edilen kodlar bir araya getirilerek ortak yönleri belirlenmiş ve kodlanan verilerin, düzenlenen temalara yerleştirilmesi ile süreç devam edilmiştir. Araştırmanın dış geçerliliği için katılımcılardan elde edilen veriler sunulurken doğrudan alıntılarla ayrıntılı betimlenme yapılması, yöntem bölümünde, örneklem, veri toplama aracı, verilerin çözümlenmesi süreçlerindeki işlemlere ayrıntılı olarak yer verilmiştir (Glesne, 2016). Araştırmanın iç geçerliliğini sağlamak için kod ve temalar, uzman üç öğretim elemanı tarafından incelenmiş üzerinde uzlaşamayan kod ve temalar tartışılarak yeniden yapılandırılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde spor yöneticiliği bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerine ilişkin bulgular kategoriler halinde verilmiştir.

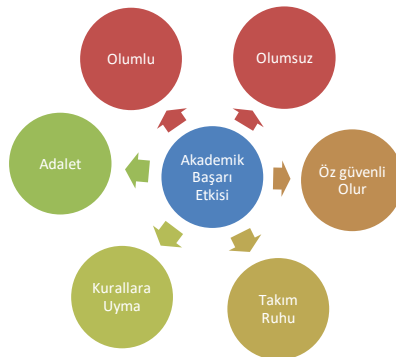
1) Öğrencilerin başarılı olabilmesinin tek ölçüt akademik başarı mıdır?

Şekil 1. Akademik başarı

Ö1 “Hayır tek kriter akademik başarı değildir. Spor faaliyetleri, tiyatro, öğrencilerin önemli gün ve haftalarda faaliyetlere katılmaları onlara güven verir. Derse katılımı artırır.” Ö2 “Değildir tabii ki, okul başarısı öğrencinin sosyal ilişkilerden tutunda sanat, sportif başarı, yaratıcı düşünme, kendini ifade etme becerisinde içine alan bir bütündür.” Ö3 “Hayır. Öğrencilerin başarıları yalnızca akademik yönden değerlendirilmelidir. Akademik alanda başarısız olup ya da başarmak da güçlük çeken bir öğrenci yeteneklerini ve ilgi alanlarına göre sportif ya da sosyal alanda çok başarılı kendini geliştirebilir.” Ö4 “Hayır aile eğitimi ve yaşantısı en az akademik başarı kadar önemlidir. Kişinin ait olduğu topluma sağlayacağı uyum, edineceği insani değerler akademik başarının üstünde görülebilecek kriterlerdir.” Ö5 “Hayır fiziksel aktivitelere katılımında başarılı olma kriterlerinden olmalıdır işbirliği içerisinde arkadaşlarıyla uyum içerisinde hareket etmesi öğrencinin akademik başarısına da katkı sağlayacaktır.” Ö6 “Hayır. Öncelikle davranışsal hareketinin benimsetilmesi ve daha sonra ilgi ve alakasına göre akademik başarıya yönel yönelmelidir. Ö7 “Hayır. Başarıya etki eden birçok etken vardır. Bunların en başında aile arkadaş çevre ve eğitim sistemi öğrencinin kendi özelliklerini de ekleyebiliriz.” Ö8 “Hayır. Farklı alanlarda da müzik, resim, spor, teknoloji vb. Alanlarda da başarılarını gösterebilirler.” Ö9 “Hayır değildir. Başarılı olmak sadece akademik anlamda olmaz. Her öğrenci ilgilendiği farklı alanlar olabilir bu yönde desteklenmelidir.” Ö10 “Akademik sonuçta eğitim ile ilgili olan her şeydir sayısal sözel derslerden tutup sportif faaliyetler ayrı tutamayız her biri kendi içinde ortaktır. Çocuklarımızın her biri ayrı ve özeldir. Çocuklarımız sayısal başarısı iyi diye akademik başarısı iyi diyemeyiz bu görüş yanlıştır çocuklarımıza ilgi alanlarına göre yönlendirmeliyiz.”

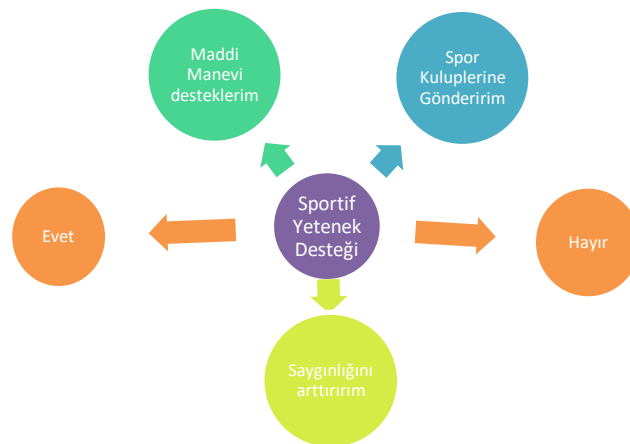
2-Öğrencilerin sportif faaliyetlere katılmasının akademik başarıyı olumsuz etkilediğini düşünüyor musunuz?

Şekil 2. Akademik başarıya etkisi

Ö1 “Hayır bilakis öğrenci başarısını arttıracaklarını düşünüyorum. Sportif faaliyetlerde kendini gerçekleştiren çocuk sosyal bir ilgi odağı oluyor bu özelliği derslerde de kanıtlamaya çalışıyor.” **Ö2** “Tam tersi sportif faaliyetler akademik başarıyı artırır çocuğun özgüvenli olmasını sağlar özgüvenli olan çocuk birçok yönden kendini geliştirmeye istekli olur.” **Ö3** “Hayır. Sportif faaliyetlere katılan öğrenciler daha sağlıklı ve sosyal yönden kendilerini geliştirdikleri için akademik başarılarına da daha sorunsuz ulaşabileceklerdir.” **Ö4** “Hayır tam aksine bu tür faaliyetler akademik başarıyı etkiler ve artırır çünkü sportif faaliyetler insan bedeninin yanı sıra zihnine de fayda sağlayacak aktivitelerdir.” **Ö5** “ Sadece sportif yönünü önemseyen ve bunun için zaman harcayan öğrenci okul vs gibi sorumluluklarını da göz ardı edebilir.” **Ö6** “Hayır. Öğrenciler öncelikle sportif faaliyetlerin beden ruh ve zihin açısından önemli olduğunu bilmelidir. Sonrasında da akademik başarı etkilerini görecektirler.” **Ö7** “ Hayır. Sportif faaliyetler sosyal ve zihinsel açıdan öğrencinin gelişimini olumlu etkiler yapar bu sayede çocuk birçok yönden kendini geliştirebilir.” **Ö8** “Hayır tam tersine olumlu etkileyeceğini düşünüyorum. Sportif faaliyetlere katılan çocukların birçok sorumluluklarını yerine getirmesi arkadaşlarıyla ilişkilerinde olumlu bağlılık geliştirmesi ve başarı sağlayabilmek için bir takım ruhuyla hareket etmesi öğrencinin kendini geliştirmesini etkiler.” **Ö9** “Hayır düşünmüyorum. Sportif faaliyetler akademik başarıyı olumlu yönde etkiler. Zihinsel olarak derslere daha hazır hale gelir. Çocukların olumsuz enerjilerini sportif faaliyetlerle giderdiğini düşünmekteyim.” **Ö10** “Beynin her iki lobunu da etkin kullanmak adına sportif faaliyetleri isteyen istemeyen her öğrenci yönlendirmeliyiz. Hele ki bu dönemde pandemiden yeni çıkan öğrencilerin streslerini atmaları için yönlendirmeliyiz ayrıca sportif faaliyetler akademik başarıya olumlu etki sağlayacaktır.”

3-Sportif yetenekleri olan öğrencileri bu yönde destekler misiniz?

Şekil 3. Sportif yetenek desteği

Ö1 “Tabii ki desteklerim. Zaten spor faaliyetlerinde başarılı olan öğrencileri derslerimizde not vererek destekliyoruz. Bu şekilde çocukların hem zihinsel hem de fiziksel olarak rahatladığını düşünmekteyim.” Ö2 “Okullarda beden eğitimi öğretmeni olmadığı durumlarda elbette ki yönlendirmeler branş öğretmenleri tarafından yapılabilir fakat yetenek taraması beden eğitimi öğretmenlerin tarafından yaptırıldığı için daha çok onların yönlendirmesi gerektiğini düşünmekteyim.” Ö3 “Evet. Başarı insanın kendini gerçekleştirmesi anlamını da içerdiğinden öğrencilerin kendilerini gerçekleştirebilecekleri düşünüyorum.” Ö4 “Evet. Çünkü insanları meslek seçiminde ilk kriter yetenektir kişinin yeteneğinin yanı sıra ilgisi de varsa bu konuda desteklenmelidir.” Ö5 “Okulda sportif çeşitlilikler olması her öğrenciye yeteneğini öne çıkarma fırsatı ve kaliteli zaman geçirme olanağı sağlandığından çalıştığım her okulda sportif çalışmalarını önemseyerek maddi manevi destek sağlamaktayım.” Ö6 “Sportif faaliyetlere katılan öğrenciler desteklenmelidir ancak sportif faaliyetleri diğer görev ve sorumluluklardan kaçmak için kullanmak yerine sportif faaliyetlere önem verdiği için yapmasını tavsiye ederim.” Ö7 “Evet ancak aynı zamanda akademik olarak da başarılı olmasını desteklerim sadece yeteneğiyle bir noktaya gelebileceğini düşündüğüm öğrencilerin ilgili alanlarına yönlendirmelerini isterim.” Ö8 “Evet önemli olan çocuğun kendini geliştirmesi ve gerçekleştirmesidir bir çocuk kendini hangi alanda iyi gösteriyorsa o alanda destek verilmelidir yeteneğini öne çıkarması için bu konuda desteklerim.” Ö9 “Evet desteklerim sportif etkinlikler okul içinde ve dışında öğrencinin daha etkin olmasını sağlar.” Ö10 “Tabii ki sonuna kadar ama sınav gerçeğini de unutmamak gerekir her ne kadar yetenekli olursa olsun ülkemizde maalesef bir sınav gerçeği bulunmaktadır üniversite sınavı için akademik başarı, başarılı olmanın bir ölçütü olmaktadır.”

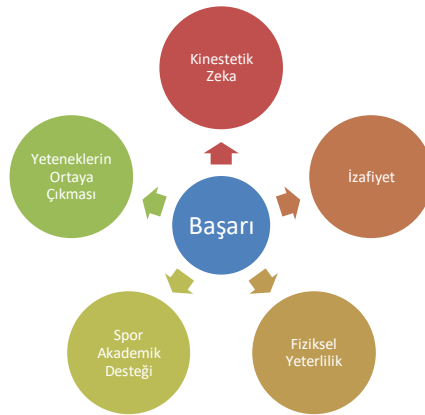
4-Okullarda sportif faaliyetlerin yapılması gerekli midir? Bu konuyla ilgili ne düşünüyorsunuz?

Şekil 4. Sportif faaliyet gereklili

Ö1 “Evet gereklidir. Sürekli ders yapılması ve faaliyetlerin olmaması öğrenciyi sıkıyor. Bu tür faaliyetler öğrencileri aktif hale getiriyor ve ders başarısında yükseltebileceğini düşünüyorum.” Ö2 “Fazlasıyla gereklidir. Öğrenci stresini atar, boş zamanlarını değerlendirir, kötü alışkanlıklardan uzak durur, sağlıklı bir yaşamın temelini atar, sosyalleşme hızlandırır, öğrencinin özgüvenini artırır.” Ö3 “Okullarda sportif aletlerin yapılması kaçınılmazdır. Hem derslerin stres ve sıkıntısının ortadan kaldırılması hem de öğrencilerin sosyal bir birey olarak yetişmesi için sportif aletler her okulun önceliklerinden olmalıdır.” Ö4 “Evet. Okullar sadece kültürel faaliyetlerin veya bilgilerin öğrenildiği bir ortam değildir. Sportif faaliyetler kişinin hem beden hem de zihin olarak geliştiren etkinliklerdir. Ayrıca öğrencilerin yeteneklerinin ortaya çıkması da bu şekilde ortaya çıkabilir.” Ö5 “Öğrenciler arası en azından sınıflar arası müsabakalar dahi yapılması akranların arası iletişimi kuvvetlendirecek ve iyi davranışlar ortaya konmanın önemi fark edilecektir.” Ö6 “En önemli unsurdur okulun diğer faaliyetleri ile koordineli olarak yapılmalıdır çocukları sosyal olarak tamamlamaktadır.” Ö7 “Okullarda mutlak sportif ve sanatsal faaliyetler yapılarak, öğrencilerin sosyal, zihinsel, fiziksel olarak gelişimine olumlu katkılar sağlanır.” Ö8 “Evet gereklidir. Öğrencilerin spor yetenekleri varsa bu okulda tespit edilip öğrenci bu alan da yönlendirilebilir ve cesaretlendirebilir. Notlarla desteklenebilir.” Ö9 “Evet gereklidir sportif adetler çocuğun enerjisinin doğru kullanılmasına yardımcı olur çocuklar böylece sınıf içi etkinliklere de alışmış ve oğlunu bağlılık geliştirmiş olurlar.” Ö10 “Kesinlikle gereklidir. Gençlerimizin içi geçmiş miy miy telefon elinde dolaşmalarından ziyade okulda yapılacak olan sportif faaliyetlere katılmaları onların enerjilerini atmalarına yardımcı olacaktır.”

5- Akademik başarısı düşük ama sportif yeteneği olan öğrencinin başarılı olduğunu düşünüyor musunuz?

Şekil 5. Başarı

Ö1 “Evet bazı öğrencilerimizin akademik başarıları düşük olabilmektedir. Çocukların ilgilendikleri alanlara yönlendirmeleri gerektiğini düşünmekteyim.” Ö2 “Başarı kavramı izafi olup; zamana kişiye ve duruma göre değişmektedir. Bu durumda öğrencilerin sportif faaliyetlere ya da sanatsal alanlara yönlendirmeleri gerektiğini düşünmekteyim sayede öğrenciler başarılı olduklarını hissedeceklerdir.” Ö3 “Evet akademik başarısı düşük olan öğrencilerin sportif yetenekleri üç de olabilir ve bu alanda kendini geliştirip büyük başarılar elde edebilirler.” Ö4 “Başarı dediğimiz kavram bütün olarak ele alınmalıdır. Kişinin akademik başarısı düşük olabilir fakat başka alanlarda önemli başarılar elde edebilir Buda onu oğlanda başarılı kılar. Başarı kavramı alan değerlendirilmelidir kişinin ilgi ve yeteneği başarı konusunda önemlidir.” Ö5 “Kesinlikle hayır. Kişinin günlük yaşantısı kaliteli bir şekilde sürdürülebilmesi için akademik başarısı belli bir seviyenin altına düşmemelidir.” Ö6 “Genelde sportif başarı sağlayan öğrenciler akademik başarıya da ulaşıyorlar. Ancak oranı azda olsa başarısız olanlar da görülmektedir.” Ö7 “Spor aslında bir yetenek işidir. Bunu zekâ ile desteklerse bu öğrenci başarılı olabilir. Çünkü başarı bir zekâ işidir yeteneğini de bu zekâyla geliştirebilir.” Ö8 “Evet çünkü başarı sadece akademik değildir. Her çocuk farklıdır. Farklı yönleri gelişmiş olabilir. Akademik başarıyla yetenek geliştirilebilir. Farklı alanlarımızı yine zekâyla geliştirebiliriz.” Ö9 “Evet düşünürüm. Kinestetik zekâsının yüksek olduğu anlamına gelir. Bu yönde desteklenirse başarılı sonuçlar elde edilebilir. Ö10 “Tabii ki başarılı ancak ülkemizin sınav sorununu ele alacak olursak bir yerlere gelebilmesi için memuriyet olarak düşündüğümüzde sadece yetenekli olması diğer alanlarda başarılı olması anlamına gelmeyecektir.”

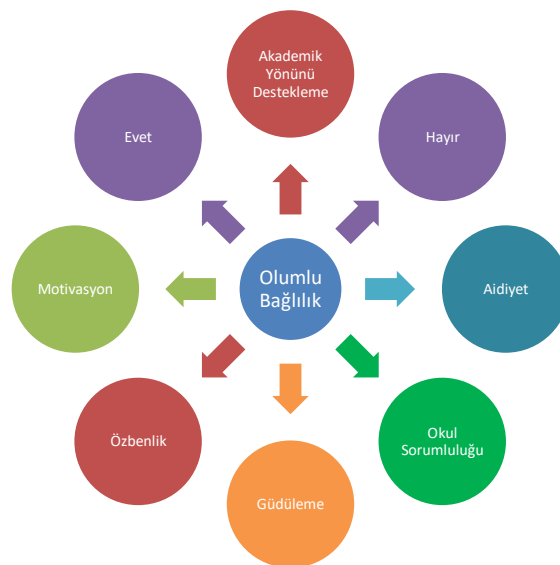
6-Öğrencilerin en az bir tane sosyal faaliyette olmasının olumlu katkıları var mı? Bunlar akademik başarıyı nasıl etkiler?

Şekil 6. Katkı

Ö1 “En az bir tane sosyal faaliyeti katılması gerekir. Orada kendisini gerçekleştirdikten sonra dersi daha dikkatli dinleyebilir.” Ö2 “Okulda öğretilen dersler, öğrencinin kişiliğinin tam olarak oluşması için yeterli değildir. Başka etkinliklere ihtiyaç vardır. Bunlar sosyal etkinliklerdir. Sosyal etkinlikler akademik başarıyı olumlu etkiler diye düşünüyorum.” Ö3 “Evet var. Sportif kişilik ve kimlik başarıyla bütünleştğinde öğrencinin akademik başarısını olumlu katkı sağlayacaktır ve kendinin farkına varacaktır.” Ö4 “Sosyal faaliyetlere katılım kişinin insan ilişkileri, ahlak kuralları ve akademik başarısını etkileyen önemli etkinliklerdendir.” Ö5 “Bunlar akademik başarıyı olumlu yönde etkiler öğrenci kendini bir gruba ait hissedebilir. Bu durum sorumluluk sahibi olmasını sağlar.” Ö6 “Sportif başarıda olduğu gibi akademik başarının gelişmesi sosyal, sportif ve kültürel faaliyetleri ile gelişir. Ancak bunları öğrenci temel eğitimden beri kavramış olması gerekmektedir.” Ö7 “Öğrenci tabii ki sosyal faaliyetlere katılmalı ve toplumun bir parçası olduğunun farkına varmalıdır bu durum akademik başarıyı olumlu etkiler öğrenci benliğini de gelişime katkı sağlar.” Ö8 “Akademik başarıyı olumlu etkiler ve öğrencinin özgüveni sosyal ilişkileri artar Bu durum akademik başarıya karşı olumlu bir niteliktir.” Ö9 “Psiko-motor becerilerinin yanında zihinsel gelişimlerine de katkı sağlayacaktır dolayısıyla akademik başarı artacaktır çocukların sosyal faaliyetlere katılımının artması için öğrenci notlarla teşvik edilmelidir.” Ö10 “Öğrencilerimizin planlama hesaplama öngörü süre problemi beslenme problemi gibi birçok alana katkısı mevcuttur.”

7-Sportif faaliyetlere katılan öğrencilerin okulda olumlu bağlılık geliştirdiğini düşünür müsünüz?

Şekil 7. Olumlu bağlılık

Ö1 “Evet kendisini okula ait hissediyor ve aidiyet duygusunu geliştiriyor. Okulu daha çok benimseyip seviyor. Önceleri okul olarak gördüğü yeri sportif faaliyetlere katılırken hangi okulu temsil ettiğini söylenmesi üzerine okul hakkında ben okulun öğrencisiyim ve okuluma en iyi şekilde temsil etmeliyim düşüncesine sahip olabiliyor. Öğrencinin aidiyet duygusunu geliştiriyor.” **Ö2** “Sportif faaliyetlere katılan öğrenciler okul takımında bulunmaları sebebiyle kendilerini o okula ait hissedebiliyorlar. Böylece okullarına sahip çıkan çocuklar olumlu bağlılık geliştirebiliyorlar. Aidiyet duygusunu hisseden öğrenciler okulda yaşadıkları uyumsuzlukları görmezden gelebiliyorlar.” **Ö3** “Spor yapan gençlerin daha bilinçli, daha sosyal ve toplumla uyumlu olduğunu görmüş tecrübe etmişimdir. Spor kültürü ile yetişen gençler daha sorumlu, saygılı ve hem aile için hem de toplum için daha faydalı bireylerdir. Bunun farkına varan öğrenciler okulla ilgili duyguları temsil ettikleri için olumlu yönde gelişme göstermektedir.” **Ö4** “Sosyal faaliyetler kişinin sorumluluk bilincini geliştirir aynı zamanda başarı elde ettiği zaman güdülenme düzeyde gelişir tüm bu kriterler ve kazançlar kişinin okula bağlılığını geliştirir.” **Ö5** “Genel olarak sportif faaliyetlere katılan öğrenciler okulda takip edilen, sevilen, göz önünde olan öğrenciler olur. Fakat bizim okulumuzda, okul kurallarına uyum sağlamayan, arkadaşlık ilişkileri olumsuz, sorumluluk verildiğinde bu durumu suiistimal eden öğrenciler sportif faaliyetlere istekli olmaktadır. Ve bu sayede sorumluluklarından kaçmaktadırlar.” **Ö6** “Soruda ifade edildiği gibi sportif faaliyetlere katılan ve başarılı olan öğrenciler akademik ve diğer faaliyetlerde de başarılı olacaktır. Yeter ki öğrenciler bu faaliyetlerin birbirini tamamlayıcı unsurlar olduğunu görebilsinler.” **Ö7** “Sportif faaliyetlere katılan öğrenciler okulu daha çok sevmişlerdir. Bu durum öğrencilerin okul başarısını da artırabilir. Okula olumlu bağlılık besleyerek üzerlerine düşen görev ve sorumlulukları yerine getirebilirler.” **Ö8** “Evet olumlu bağlılık geliştirdiklerini düşünüyorum çünkü öğrencinin aldığı sorumluluk okula olan aidiyet duygusunu da güçlendirmektedir. Okul ve sportif faaliyetler arasında bir bağ kurarak okula ait sorumluluğunun yerine getirmektedir.” **Ö9** “Evet olumlu bir bağlılık geliştirdiğini düşünüyorum. Başarılı olduğu bir spor dalı varsa eğer bununla ilgilenmek motivasyonu artırıyorsa bu sayede görev ve sorumluluklarının bilincine vararak okul için yapması gerekenleri yapacaktır.” **Ö10** “Tabii ki kendilerini çok havalı hissediyorlar hayatın sıkıcı monoton yapısından sıyrılıp insanlarla iletişimin de ve diğer öğrencilerin hakkında olumlu konuşması öğrencinin motivasyonu yükseltecektir. Kendini değerli hisseden öğrenci okula ait sorumluluklarını yerine getirerek aidiyet hissini kuvvetlendirecektir.”

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu araştırmanın amacı ortaöğretim kurumlarında çalışan farklı branş öğretmenleri tarafından akademik baskı altında kaldığı düşünülen öğrencilerin spora yönelimlerinin engellenmesi hakkında branş öğretmenlerinin bu konudaki görüşleri araştırılmıştır. Yapılan görüşmelerde öğretmenlerimiz sportif faaliyetlerin gerekliliği üzerinde durulmuştur.

Çocukların yeteneklerine, ilgi ve ihtiyaçlarına göre yönlendirilmeli ve eksikliklerin giderilmesi gerektiği söylenmiştir. Bu konuda okulların sosyal etkinlikler için ortam oluşturması gerektiği söylenmiştir. Akademik başarıyı olumlu etkileyeceği fakat yeteneğin de tek başına yeterli olmayacağı dile getirilmiştir. Akademik başarının mesleki tercihlerde daha sağlam bir gelecek vaat ettiği düşünülmektedir.

Akademik düşüncenin pozitif anlamda gelişebilmesi için öğrencilerin başarı ihtiyacının giderilmesi sağlanmalıdır. Bu da ancak öğrencilerin ‘ilgi, yetenek ve becerilerini geliştirici şekilde düzenlenmiş eğitim yaşantılarıyla karşılaşmaları’ ile mümkün hale getirilebilir (İşmar ve Şehitoğlu 2021). Yöneltilen sorularda alınan cevapların çoğunluğunun öğrencilerin yetenek ve isteklerine yönelmeleri sağlanmaya çalışılmıştır. Öğrencilerin ne istediklerini bilmemeleri gelişen şartları görev sorumluluklardan kaçmak için kullandıkları düşünülmektedir. Okullarda yapılan sportif faaliyetlerin kişisel gelişim için motivasyon kaynağı olmasını bekledikleri görülmüştür. Öğrencilerin bu sayede akademik başarılarını güçlendireceğini düşünülmektedir. Okul içi etkileşimlerinin artması özgüven ve başarıya karşı yeterli hissetmeleri hedeflenmiştir.

Okullarda yapılan sportif faaliyetlere katılan öğrencilerin öz güvenlerinin yükseleceği, sıkıcı ve olumsuzluklardan uzaklaşacağı düşünülmektedir. Diğer yandan okul içi olumsuz yaklaşımlardan uzaklaştıracağı sporun birleştirici gücünün etkisiyle akran iletişimin artacağı söylenmiştir. Fakat sportif faaliyetlerin tek başına yeterli olmayacağı akademik başarının da sporu destekleyeceği ve sanatsal faaliyetlerin de olması gerektiği söylenmiştir. Cihan ve Ilgar Araç (2018)’a göre gençlerin yaşam becerilerini arttırmak açısından spor aktivitelerinin önemi büyük olduğunu belirtmişlerdir. Bu bağlamda öğrencilerin kendi öz yeterliliklerinin farkına vararak okul için olumlu bağlılık geliştireceği ve üzerlerine düşen sorumlulukları bilinçli bir şekilde yerine getireceği ve okulun sahiplenilmesi ayrıca geleceğe aktarılması gereken güzel anların olduğu bilince sahip öğrencilerin yetiştirileceği düşünülmektedir.

Öğrencilerin boş zamanlarını değerlendireceği aktivitelerin olması onları bağımlılık gibi kötü alışkanlıklardan uzaklaştıracağı okul içi çeteleşmenin önleneceği söylenmiştir. Sadece

akademik başarının tek başına öğrenmeye yetmeyeceği düşünülmüştür. ‘Doğadaki her canlı farklı yetenek ve özelliklere sahip olduğu gibi her çocuk da kendine özgüdür. Örnek vermek gerekirse tüm hayvanlardan çok iyi uçmasını istemeniz durumunda bu yarış sadece kuşlar, çok iyi yüzmesini istemeniz durumunda ise yarış sadece balıklar kazanır. İki durumda da karada çok hızlı koşan çita başarısız kabul edilir. O hâlde tüm öğrencilerden aynı düzeyde ve yönde başarı beklemek gerçekçi bir ölçüt değildir. Bu temelde araştırmamızın içeriğinden de anlaşılacağı üzere başarı kavramının içini sadece sözel ve matematik puanlarıyla doldurmak yetersizdir. Başarının bireysel manada, duyuşsal dünyamızla olan bağlantısı göz ardı edilemeyecek kadar önemlidir (İşmar ve Şehitoğlu 2021). Ayrıca yapılan araştırmalara bakıldığında Türkiye’de sportif faaliyetlerin yetersizliği görülmektedir. Aktif lisanslı sporcuların azlığı da tabloda gösterilmiştir. Egzersizlere katılımın azlığı paylaşılan gazetede yer alan haber başlığıyla paylaşılmıştır. Spor, hayatımızın hem zihnen hem de beden gerekliliği yapılan araştırmalarda ortaya konmuştur. İlerde oluşabilecek sağlık sorunlarının önüne geçilebilmesi için de önemli olduğu ortaya konmuştur.

Çocukların daha çok sosyal faaliyetlere katılması için öğrenciler desteklenmeli akademik başarının yanı sıra yetenekli çocuklar desteklenmesi düşünülmektedir. Okul hayatının öğrenciler için önemli olan görev ve sorumluluklarının bilincinde olan bireylerin yetiştirilmesi için çaba sarf edilmelidir. Bu konuda Milli Eğitim Bakanlığının gerekli çalışmaları başlatması ve çocukların hem eğitim hem de yeteneklerinin geliştirileceği projelere yer verilip desteklenmesinin bireye katkı sağlayacağı söylenebilir.

KAYNAKLAR

- Adak, S., ve Yüksel, M. F. (2021). Lise Öğrencilerinin Akademik Öz Yeterlik ve Fiziksel Aktivitelere Katılımını Engelleleyen Faktörlerin İncelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15(3), 507-519.
- Ay, Ş., Arslan, F. Z., Adıgüzel, İ., ve Kübra, Ç. (2019). Lise Öğrencilerinin Akademik Öz-Yeterlik Algısı ve Akademik Erteleme Davranışı Arasındaki İlişki. *Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(1), 116-126.
- Cihan, B. B., Ilgar Araç, E. (2018). Spor Yapan ve Spor Yapmayan (Sedanter) Lise Öğrencilerinin Meraklılık Düzeylerinin Belirlenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 1649-1660. DOI:10.29299/kefad.2018.19.02.016
- Corbin, J. ve Strauss, A. (2007). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory* (3rd ed.). Thousand Oaks: Sage.
- Erdoğan, Y. (2006). Yaratıcılık İle Öğretmen Davranışları ve Akademik Başarı Arasındaki İlişkiler. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(17), 95-106.
- Glesne, C. (2016). *Becoming qualitative researchers: An introduction* (5th ed.). Boston, MA: Pearson.
- İncirci, A. (2021). Ortaöğretim Öğrencilerinin Akademik Başarı ve Başarısızlığını Etkileyen Faktörler. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2), 1248-1285.
- İşmar, Z., ve Şehitoğlu, G. (2021). Akademik Benlik Algısı ve Akademik Başarı Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma. *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 78-99.
- Karaburçak, S., Turhan, S., ve Akalan, C. (2021, Şubat). Akademik Başarı, Fiziksel Aktivite, Egzersiz ve Spor İlişkisi: 2015'ten Günümüze Bibliyografi Tabanlı Sistemik Derleme. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 14(76), 595-601.
- Karahüseyinoğlu, F., Ramazanoğlu, F., Nacar, E., Savucu, Y., Ramazanoğlu, O., ve Altıngül, O. (2005). Türkiye'nin Spordaki Konumunun Bazı Avrupa Ülkeleri İle Karşılaştırılması. *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları*, 75-82.
- Mücevher, M. H., Demirgil, Z., ve Erdem, R. (2016). Sportif Aktivitelerin Akademik Başarı Üzerindeki Etkisi: SDÜ İİBF Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. M. H. Mücevher içinde, *V. Türkiye Lisansüstü Çalışmaları Kongresi - Bildiriler Kitabı I* (s. 119-132). Isparta: Muhammet Hamdi Mücevher.
- Orhan, R. (2019). Çocuk Gelişiminde Fiziksel Aktivite ve Sporun Önemi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 157-176.
- Sıcak, A., ve Başören, M. (2015, Aralık). Ortaöğretim Öğrencilerinin Akademik Motivasyonlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (Bartın Örneği). *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 548-560.
- Uyulgan, M. A., ve Akkuzu, N. (2017). Ortaöğretim Öğrencilerinin Akademik Başarılarını Yordayan Kişisel Faktörler Üzerine Bir Araştırma. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(3), 1211-1226.